

СУД ПРИСЯЖНИХ В УРАЇНІ

Закорчевний Олександр Андрійович

Студент 1-го курсу факультету соціології та права НТУУ «КПІ»

Науковий керівник:

Солончук Ірина Вікторівна

старший викладач

Перевага прав і свобод людини, як громадянина є найважливішим принципом взаємовідносин держави та особистості. Громадянин повинен бути рівноправним з державою, приймаючи участь в певних формах контролю за діяльністю структур влади. Про це свідчать закріплені в Конституції України права громадян на безпосередню участь в такій державній діяльності як правосуддя.

Стаття 124 Конституції України говорить про те, що народ безпосередньо бере участь у здійсненні правосуддя через народних засідателів і присяжних. Якщо інститут народних засідателів успішно діє в системі правосуддя, то суд присяжних лише передбачений законом.

Постає питання, чи варто інститут суду присяжних приводити в дію? Його прибічники вважають, що створення буде важливим кроком вперед до побудови демократичної, правової держави, неупередженого і незалежного правосуддя. Противники – навпаки, відмічають непрофесіоналізм присяжних і їх некомпетентність.

Стаття 8 Конституції України проголошує верховенство права в Україні. Конституція України має найвищу юридичну силу.

Отже, відповідно до норм, закріплених Основним законом нашої держави, представники влади повинні забезпечити громадянам їх конституційне право на участь в здійсненні правосуддя через присяжних засідателів. Під цим потрібно розуміти участь в відправленні правосуддя надане і гарантоване державою, закріплене Конституцією України і неодмінне для виконавчих, законодавчих і судових органів влади право громадянина в установлених законодавством формах бути активним учасником здійснення правосуддя. Хоча на даному етапі виникають проблеми впровадження суду присяжних в нашій державі.

Найголовнішою проблемою є те, що Конституція України лише проголошує право обвинуваченого на суд присяжних, не даючи при цьому жодних положень побудови та діяльності суду, не визначені процесуальні права та обов'язки присяжних. Потрібно чітко визначити модель інституту суду присяжних.

Взагалі, в світовій юридичній практиці є дві моделі інституту суду присяжних — англо-американська та європейська (або французька).

В англо-американській моделі присяжні засідателі спостерігають судове розслідування, при цьому вони раніше не ознайомлені з суттю справи. В нарадчій кімнаті присяжні виносять вердикт винуватості чи невинуватості щодо підсудного. Професійний суддя в такому судовому засіданні лише кваліфікує міру покарання, адже вердикт присяжних для нього є обов'язковим. Як правило кількість присяжних засідателів в англо-американській моделі – 12. Діє ця система в США, Великобританії, Іспанії.

В таких країнах як Німеччина, Франція, Данія, Італія, Швеції, Австрії діє інша, європейська модель інституту суду присяжних. Основні положення побудови і діяльності цієї моделі значно відрізняються від англо-американської. По-перше, процедура добору присяжних значно складніша. По-друге, професійні судді і засідателі в даному випадку разом виносять вердикт та кваліфікують міру покарання.

Розглядаючи можливі моделі інститутів суду присяжних, стає зрозуміло, що європейська модель є дуже схожою за принципами діяльності з інститутом народних засідателів в Україні. А отже її реалізація не має змісту. Як наслідок, найкращим вибором буде англо-американська модель суду присяжних.

В ході законодавчого урегулювання діяльності суду присяжних потрібно передбачити його використання тільки в певних категоріях кримінальних справ. Підозрюваний повинен мати можливість вибирати, його справу буде розглядати суд присяжних або професійні судді. Функції присяжних повинні бути відділені від функцій колеги професійних суддів. Присяжні приймають рішення лише з питання факту злочину, а судді на керуючись вердиктом присяжних та норм кримінального права виносять вирок.

Отже, рішення цих питань на законодавчому рівні і впровадження в практику встановлених процедур дозволить посилити громадський контроль за діяльністю суддів і зменшити можливість прийняття упередженого рішення справ на користь однієї зі сторін, безпосередньо впливати на утворення справедливого правосуддя.